

Kontiolahden kunta

Kontiolahden kunnan laaja hyvinvointisuunnitelma 2025–2028

Ulla Mänttari-Tikka, hyvinvointi- ja työllisyyspäällikkö
27.11.2025

Kontiolahden kunnan laaja hyvinvointisuunnitelma 2025–2028

Johdanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustoimintaa. Tähän asiakirjaan on koottu Kontiolahden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yleiset tavoitteet vuosille 2025–2028.

Asiakirjan käsittely luonnosvaiheessa: Hyvinvointi- ja työllisyysjaosto, laajennettu Hyte-ryhmä, lautakunnat, Hyte-johtoryhmä.

Asiakirjan käsittely: Kunnanhallitus, kunnanvaltuusto

Asiakirja tiedoksi: Vaikuttamistoimielimet

Asiakirjan julkaisu: Kunnan kotisivut

Kuntalain (410/2015) 1 §:n 2 momentin mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kunnan toiminta-ajatukseen kuntalain nojalla sisältyy näin ollen asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Kunnan veloitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jälj. sotejärjestämislaki) 6.1 §:n nojalla edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Sotejärjestämislain 6.2 §:n mukaan kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kontiolahden kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet määritellään Kontiolahden kunnan hyvinvointisuunnitelmassa 2025–2028, jonka käsittely on toimitelmassa syksyllä 2025. Hyvinvointisuunnitelman valmistelu perustuu Kontiolahden kuntastrategiaan.

Strategiat ja ohjelmat

Kuntastrategian painopistealueet ovat:

1. Kestävä ja terve kuntatalous
2. Loistavin asenne

3. Innostavin kasvun ja oppimisen ympäristö
4. Kehittyvin asumisen ja elämisen ympäristö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelu perustuu myös Pohjois-Karjalan Hyte-ohjelman painopisteisiin ja tavoitteisiin, kuntaan sovitettuna. Valmistelussa on hyödynnetty myös tietoa HYTE-kertoimesta, Tea-viisarin kehitettäviä osa-alueita ja muita tavoitteita, ja mittareita sekä ohjelmia, jotka hyvinvoinnin ja terveyden kehittämiseen kunnassa liittyvät. Kontiolahden hyvinvointisuunnitelma 2025–2028 on valmisteltu osastojen välisenä yhteistyönä.

Sote-järjestämislain 6.2 §:ssä säädetään, että kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. Kontiolahden kunnan hallintosäännön 14 §:n 5. kohdan mukaan hyvinvointi- ja työllisyysjaoston tehtävänä on vastata hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja siihen kuuluvasta yhdyspintayhteistyöstä ja 2. kohdan mukaan vastata vapaasta sivistystyöstä, kulttuuri-liikunta- ja nuorisopalveluista sekä kirjastopalveluista, Lisäksi hyvinvointi ja työllisyysjaosto vastaa hallintosäännön 14 § 6. kohdan mukaan kunnan ehkäisevän päihdetyön tehtävistä. Jaoston esittelijänä toimii hallintosäännön 14 §:n mukaan hyvinvointi- ja työllisyyspäällikkö. Kasvatus- ja koulutuslautakunnalla on tärkeä rooli kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, etenkin lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta. Teknisen lautakunnan ja ympäristölautakunnan tehtävät ja toiminta ovat merkittäviä kuntalaisten elinympäristön terveyden, turvallisuuden ja viihtyisyyden näkökulmasta. Operatiivisella tasolla hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevia asioita valmistellaan osastojen välisenä yhteistyönä Kontiolahden kunnan hyvinvoinnin johtoryhmässä, sekä Kontiolahden ennalta ehkäisevän päihdetyön työryhmässä ja perhekeskus-toiminnassa.

Sote-järjestämislain 6.2 §:n mukaan kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Lisäksi sote-järjestämislain 6.3 §:n mukaan kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Kunnan on myös tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Yhteistyön

edistämiseksi on perustettu laajennettu Hyte-ryhmä, johon kuuluvat elinkeinoelämän, järjestöjen, seurakunnan ja hyvinvointialueen edustajat Hyte-johtoryhmän lisäksi.

Kontiolahden kunnan hyvinvointisuunnitelman 2025–2028, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteena on lisätä kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja mahdollistaa turvallinen arki ja ympäristö.

Painopistealueita ovat:

- 1) Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat
- 2) Osallisuus ja yhteisöllisyys
- 3) Turvallinen arki ja ympäristö

Kuva: Pohjois-Karjalan Hyte-ohjelma. Painopisteet ja niiden tavoitteet.

Sote-järjestämislain 6.3 §:n mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kontiolahden kunnan hyvinvointisuunnitelman sisältämät hyvinvoinnin tavoitteet 2025–2028 ja niitä mittaavat indikaattorit kattavat kunnan kaikkien väestöryhmien tarkastelun.

Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa valmistellaan valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. Kunta toimittaa laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman hyvinvointialueelle ja julkaisee sen julkisessa tietoverkossa.

Sote-järjestämislain 6.3 §:ssä säädetään, että kunnan on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kontiolahden kunnan avustusohje sisältää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestöavustusten periaatteet. Yhdistysten ja järjestöjen paikallisia ja ajankohtaisia asioita käsitellään Kontiolahden järjestöilloissa ja Kontiolahden paikallisen järjestöasiainneuvottelukunta KonJanen kokouksissa. Kuntaan on nimetty järjestöyhteistyöhenkilö, joka toimii järjestöjen ja kunnan välisenä yhdyshenkilönä.

Kontiolahden kunnan hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin sisällytetään myös maahan muuttaneiden palvelujen tavoitteet ja toteuman seuranta. Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) määrittelee kunnan vastuut ja velvollisuudet kotoutumisen, hyvien yhteiskuntasuhteiden ja maahan muuttaneiden palveluiden järjestämisestä ja yhteistyöstä palvelujen järjestämiseksi.

Toimintaa ohjaavia ohjelmia ja työryhmiä, joita ovat mm. seuraavat:

Varhaiskasvatussuunnitelma
Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen
opetussuunnitelmat
Harrastamisen Suomen malli
Liikkuva koulu
Liikkuva Kontiolahti
Viisaan liikkumisen suunnitelma
Valtakunnantasoiset Suomi liikkeelle -ohjelmat

Nuorisosuunnitelma
Kulttuuriohjelma (valmisteilla)
Maakunnallinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma
Työllisyysohjelma
Kotoutumisohjelma
Ilmasto-ohjelma
Liikenneturvallisuussuunnitelma
Ennalta ehkäisevä päihdetyö

Hyte-vuosikello ja tavoite- taulukko

Kontiolahdella laaditaan vuosittain osastokohtaiset Hyte-suunnitelmat tukemaan laajan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Hyte-suunnitelmien laatiminen ja seuranta on kytketty talouden ja toiminnan suunnittelu- ja raportointiprosessien aikatauluihin hyvinvointisuunnitelman toimeenpanon konkretisoimiseksi.

Kontiolahden kunnan laajan Hyte-suunnitelman tavoitteet osastoittain. Taulukkoon on erikseen lisätty myös maahan muuttaneiden palvelut. Tavoitteiden arviointia tehdään vuosittaisen suunnitelman mukaan ja neljän vuoden sykleissä laajemmin.

Painopiste	Tavoite	Hallinto-osasto	Tekninen osasto	Kasvatus- ja koulutusosasto	Arviointimittari
1. Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat	Kuntalaisten terveydentilan koheneminen, mielen hyvinvoinnin ylläpitäminen sekä elämäntaitojen vahvistaminen.	<p>Väestöryhmien välisten terveyserojen seuraaminen johtoryhmätyössä.</p> <p>HYTE-kertoimen kertymistä seurataan tavoitteellisen hyvinvoinnin edistämiseksi.</p> <p>Kulttuurihyvinvointia tukevien palvelujen tuottaminen.</p> <p>Liikkumisen edistäminen.</p>	<p>Virkistysarvojen huomioiminen lähimetsien hoidossa.</p> <p>Liikuntapaikkojen ylläpito.</p>	<p>Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen, Koulupäivien ulkoilun ja liikunnan lisääminen,</p> <p>Koulujen kerhotoiminnan kehittämishanke</p> <p>Varhaiskasvatuksessa ohjatun liikunnan lisääminen ulkoiluun,</p> <p>Tunnetaitojen opettaminen, Opiskeluhuollollinen tuki,</p>	<p>MOVE! -mittaukset, Kouluterveyskysely,</p> <p>Yksiköiden toimintamallit liikunnan lisäämisen koulupäivän sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen aikana</p> <p>Hyte-kerroin, Tea-viisari, muut tilastot</p> <p>Maakunnallinen liikkumiskysely</p> <p>Toteutuksen vuosiseuranta</p>

	Toiminta- ja työkyvyn vahvistaminen sekä riittävä taloudellinen turva.	Työllisyyspalvelut; työkykykoordinaatio, työhönvalmennus Kehittämishankkeet, nuorten kesätöiden tukeminen Etsivän nuorisotyön palvelut Ikäihmisten huomioon ottaminen kehittämistoimissa		Kannustaminen koulumatkojen liikkumiseen omin lihasvoimin (kävely, pyöräily), Välituntitoiminnan aktivoiminen, Nuorten palvelupolku ja liikuntaneuvonta	Työttömyys aste ja asiakaspalaute Yksiköiden itsearviointi liikunnan lisääntymisestä. palautearviointi Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret ja sovarikyselyn tulokset Vaikuttamistoimielimien kokoukset Toteutuksen vuosiseuranta
	Elintapojen parantaminen arjen valinnoilla.	Työttömät työnhakijat; TEO-hanke (Puhti) Yksilö- ja ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta, avoimet yleisöluennot	Kasvisruoka vapaasti otettavana ruokavaihtoehtona kaikilla kouluilla. Kasvis- ja hybridiruokien kehittäminen.	Koululunaan nauttiminen päivittäin (osallistumisen seuranta) Ruokakasvatus	Hankkeen tulokset Kouluterveyskysely Maakunnallinen liikkumiskysely Toteutuksen vuosiseuranta
	Päihdehaittojen väheneminen.	EPT-suunnitelma ja sen toteutumisen seuranta Poikkihallinnollinen EPT-työryhmä. Puheeksiotto eri toiminnoissa.	Lakimuutosten huomioiminen kunnan tiloissa ja alueilla.	Lasten ja nuorten tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön vähentäminen, Nuorten alkoholi- ja huumekekoilujen ja käytön vähentäminen, Koulujen tapahtumat ja teemapäivät, Päihdekasvatus, Puheeksioton ja puuttumisen toimintamallit. Opiskeluhuollollinen tuki	Kouluterveyskysely Toteutuksen vuosiseuranta

2. Osallisuus ja yhteisöllisyys	Kiinnittyminen yhteiskuntaan sekä itselle merkitykselliseen yhteisöön.	<p>Saavutettavuus: nettisivu-uudistus.</p> <p>Avustukset: Palautekanavat ja raadit (Vaikutusten arviointi päätöksenteossa?)</p> <p>Vaikuttamistoimielimien toiminta.</p> <p>Nuorille kohdenetut avoimet ja ryhmämuotoiset palvelut.</p>	Kuntalaisia kuullaan ja heitä osallistetaan ennen merkittäviä maankäyttömuutoksia.	Opetusryhmien/luokkien/varhaiskasvatusryhmien ryhmäyttäminen, Päiväkotien, koulujen ja lukion tapahtumat ja retket, Kaikki huomioivan, kohtaavan toimintakulttuurin vahvistaminen, Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteet, Lasten Parlamentti, Nuorisovaltuusto, Esi- ja perusopetuksen tasa-arvohanke, Pidä huolta -hanke; Lukion Lapin leirikoulu, Euroopan leirikoulu	<p>Kouluterveyskysely,</p> <p>Yksiköiden itsearviointi,</p> <p>Hankkeiden arviointi ja raportointi</p> <p>Tea-viisari</p> <p>Lukuvuosikysely</p> <p>Toteutuksen vuosiseuranta</p>
	Yhteisöllisyys ja sosiaalinen osallisuus lisääntyy, yksinäisyys vähenee.	<p>Järjestöjen ja kylien toiminnan tukeminen. Tapahtumien tukeminen ja järjestäminen.</p> <p>Etsivä nuorisotyö.</p> <p>Ikäihmisten retket ja ryhmät.</p>		<p>Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen, kaveritaidot, ProKoulu ja Miniverso -toimintamallit, Kännykätön koulu _ välituntitoiminnan aktivointi,</p> <p>Kiusaamiseen puuttuminen,</p>	<p>Kouluterveys- ja KiVa -kyselyt,</p> <p>Yksiköiden itsearviointi</p> <p>Tapahtumien/kokoontumisten tavoittamat, määrä.</p>

				Koulujen kerhotoiminnan kehittämishanke, Pidä huolta -hanke; Lukion Gaala ja liikuntailtapäivä	Lukuvuosikysely Toteutuksen vuosiseuranta
3. Turvallinen arki ja ympäristö	Turvallisuuden kokonaisvaltaisen edistäminen	Kyläturvallisuussuunnitelmien edistäminen, Turvallisemman tilan periaatteet, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	Vaarallisia päästöjä aiheuttavia toimintoja ei sijoiteta asutuksen lähelle. Kylmäojantien liikenneturvallisuuden parantaminen	Turvallisen, kohtaavan toimintakulttuurin vahvistaminen, Päivitettyjen turvallisuussuunnitelmien, sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien läpikäynti, toimintojen harjoittelu ja taitojen ylläpito	Yksiköiden itsearviointi tilanteen kohentumisesta Tehdyt toimenpiteet lukumäärä Tea-viisari Toteutuksen vuosiseuranta
	Hyvä elämänlaatu	Työllisyyspalvelujen ja kotoutumisen neuvonta ja ohjaus Esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioiminen palveluissa.	Katujen valaistuksen ja hiekoituksen ylläpito.	Positiivisen minäkuvan vahvistaminen, Liikunnan merkitys itsetunnolle ja elämänlaadulle, Pettymysten sietokyvyn vahvistaminen, Esi- ja perusopetuksen tasa-arvohanke, Pidä huolta -hanke, Nuorten palvelupolku ja liikuntaneuvonta	Kouluterveyskysely Yksiköiden itsearviointi Asiakaspalaute Toteutuksen vuosiseuranta
	Turvattu toimeentulo	Työllisyyden edistäminen, työllisyyspalvelut ja kotoutumisohjaukset.		Yrittäjyyskasvatus, taloustaitojen opettaminen	Lukumäärät ja asiakaspalaute. Toteutuksen vuosiseuranta

		Kesätöiden tuki- ja tarjoaminen.			
Maahan muuttaneiden ja kotoutujien palvelut	Kotoutumis- ja maahan muuttajien palveluiden kehittäminen	Maahan muuttaneiden palveluprosessien kuvaaminen ja nettisivujen kehittäminen (ELO-hanke)	Työllistetään myös maahanmuuttajia virkistysalueiden hoitotoissa.	Valmistavan opetuksen järjestelyt	Yksiköiden itsearviointi Hankkeen tulokset/ toimintamalli kuvattuna ja toiminnassa Toteutuksen vuosiseuranta